

DOMOLJUB.

Slovenskemu ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsakega prvot in tretjti četrtke meseca. Ako je ta dan praznik, izide „DOMOLJUB“ dan poprej. Cena mu je 80 kr. za celo leto. — Spisi in dopisi naj se pošiljajo: uredništvu „DOMOLJUBA“, Ljubljana, v semeniških ulicah št. 2. Naročnina in inserati pa opravništvo „DOMOLJUBA“ Vodnikove ulice št. 2. — Namanila se vsprejemajo in plačujejo po dogovoru.

Štev. 23.

V Ljubljani, 2. decembra 1897.

Letnik X.

Državni zbor.

Ali smemo še tako reči? Mislím, da ne. Kaj pa se pravi to: državni zbor? Državni zbor je svota vseh poslancev, katere so volili volilci in jih poslali v cesarsko mesto, da bi tam skovali za celo državo potrebne in koristne postave, ter sploh pomagali državljanom v različnih potrebah. To je torej naloga poslancev: skrbeti za blagor države in narodov. A poslanci, katerim so izročili volilci to važno nalogo pri zadnjih volitvah, zgrešili so svoj namen, pozabili svojo dolžnost. Ko smo prvíkrat čuli o nagajivosti in klubovanju zagrizenih nemško-liberalnih poslancev, menili smo, da se kmalu naveličajo razgrajati radi jezikovnih naredb. Tuda varali smo se in sicer prav pošteno. Nestrpno smo čakali, kedaj prične državni zbor resno delo, a pričakali tega nismo. Polotila se nas je jeza in srd, ko smo videli, kaj se godi v hiši, iz katere naj bi se razlival blagor avstrijskim narodom. Žal nam je bilo denarja, katerega so zapravljali z ropotanjem, kričanjem in zbijanjem. Dan na dan smo pričakovali, da dojde z Dunaja vesela vest: poslanci začeli so res delati. A zastoj! Prišlo je drugače. Sram nas je pred vsem svetom našega državnega zbora. Sram zaradi dogodkov v tej hiši od 24. novembra sem vsak dan. Prostor ne pripušča, da bi tu natanko opisali surovo in prav pobalinsko razsajanje mož, katerim so avstrijski narodi zaupali svojo srečo. Ob kratkem povedalo bi se to takole: Mislite si tolpo kakih 200 najhujših zganjarjev, ki so si zopet čez mero privoščili te peklenske pijače. Sporekó se in začne se velikanski pretep vse vprek. Vsakdo tolče, davi, brci, suva, bije, čepa kar le more in kogar more. Vmes divji krik, razbijanje z deskami po mizah, trobentanje na otroške trobente. Če si to prav živo predstavite, potem veste, kako se obnašajo zagrizeni nemški poslanci. Da, jeden izmed njih — zid in profesor —

imena takega človeka raji ne imenujemo, potegne iz žepa nož, ga odpre in kriči: Param vam trebuhe, polkjem vas! Nekaterim poslancem se je posrečilo, da so razdivjanemu človeku iztrgali nož, sicer bi bila res tekla kri v zbornici. — Nek drug — ali naj rečem poslanec ali kako, ne vem — zgrabi težki stol, na katerem je sedel zbornični predsednik in ga hoče zagnati v največjo gnečo. Dvajset rok ga zgrabi in davi. Wolf, prvi vseh kričačev, grozi: Postreljamo vas z revolverji. Nek poslanec hotel je pomiriti poslance in polival jih je z vodo. To se je godilo 24. novembra. Seveda pri tem ni niti misliti bilo na to, da bi bil kdo govoril o začasnih pogodbah z Ogersko, kakor je bilo pripravljeno, še manj pa so mogli dognati to zadevo. — 25. novembra hoteli so poslanci na desnici, ki bi radi delovali, ako bi jim razgrajati na levici pustili, le-tim zapreti sipo. Sklenili so: 1. glasovanja po imenih, ki požró toliko dragega časa, niso dopustna, ako se gre le za vnanjo obliko katerega predloga; 2. zbornični predsednik ima pravico poslanca, ki nagaja z vpitjem, razgrajanjem in razbijanjem, odpraviti iz zbornice za tri dni, zbornico pa za 80 dni; izključeni poslanec izgubi ta čas dnevnic; 3. ako se tak poslanec upira, ima predsednik pravico, da ga s stražo pelje iz zbornice. Ko je bilo to vsprejeto, zatuli levičarji tako strahovito, da se je zbornično poslopje, zidano iz kamnja, kar treslo. — 26. novembra se je imelo skazati, ali bo mogoče s tem novim redom ukrotiti razgrajalce. Komaj se prične seja in ustopi predsednik državnega zbora, pozdravljajo ga razgrajati na levici s strašnim krikom, zvižganjem in zmerjanjem. Socijalni demokratje ga napadejo, vržejo s stola. Ministri pobegnejo. Desničarji priskočijo predsedniku na pomoč in boj s pestmi se začne. Vmes pa grozovito vpitje. Zdaj vstopi 60 policajev in kmalu so znosili socijalne

demokrate ven ter napravili prostor predsedniku. Potem pa so se vstopili v dolgi vrsti pred njegovo mizo. Ko začne nek poslanec govoriti, vpije levica na vse grlo. Wolf psuje kakor najzadnejši pobalin. Ker na prigovarjanje predsednikovo ne naha, prime ga deset policajev in odnese iz zbornice. Tako so v kratkem odnesli dvanajst poslancev. Pa miru le ni bilo. Zato predsednik zaključi sejo. — 27. novembra pa niti predsednik seje otvoriti ni mogel vsled vednega žvižganja, ropotanja, tuljenja in razbijanja. In poslanci so šli narazen. A ta in prejšnji dan se je tudi ljudstvo vdeleževalo izgrediv. V Gradcu morali so kar celo vojaki, razgnati razdraženo druhal. Mnogo so jih zaprli. Tako tudi na Dunaju. Razgrajali v državnem zboru so namreč ljudstvo našuntali, da je drlo kričeš po ulicah in proslavljalo nemske prenapeteže.

Kaj bo iz tega? Tako smo hoteli ravno vprašati, kar pride iz Dunaja poročilo: Državni zbor preložen, Badeni odstopil, Gauč postal minister — in novo uradniško ministerstvo tako le sestavil: Gauč predsedstvo in notranje zadeve, Welsersheimb (ze prej) deželno brambo, Böhm-Bawerk finance, Wittek železnice, Ruber pravosodje, Latour bogočastje in uk, Korber trgovino, Bilandt-Raidt poljedelstvo.

Pričakovali smo tega. Pa vprašajmo se, ali bodo levičarji sedaj zadovoljni? Teško. Ko vidijo, da se je umaknil Badeni njih sili, zrase jim greben še bolj in mirovali tudi v prihodnje ne bodo. Sveda, ako jim Gauč, ki ne more Slovanov videti, ustreže ter prekliče jezikovne neredbe, potem bi še ulegli umolkni. Toda zgodi naj se, kar se hoče, mi smo uverjeni, dokler bo še liberalizem v Avstriji imel kaj moči, mi Slovani ne bomo nič dosegli, kajti ravno liberalizem vzgojil je narodno prenapetost. Ta pa misli, da je le jeden narod najboljši, da mora ta vladati in da sme zato druge zaničevati in zatirati. Tako mislijo v Avstriji Nemci, da so oni go-

spodarji, a mi njih — hlapci. Toda ne boš, ti nemaki Mihel, raje vidimo, da gre vse zakom žvižgat, ko pa da mi še kedaj oholim Nemcem kedaj hlapčujemo. Jezimo se nad levičarji, ker z razgrajanjem preprečujemo delovanje državnega zbora, a jezimo se raje nad liberalizmom in narodno prenapetostjo. Kajti le ta zdaj prevrača kozolce v državnem zboru. Liberalizmu kopljejo jamo, da ga polože vanjo, Slovani gre na dan in to oboje pretresa zastarelemu liberalizmu kosti, da se v zadnjih bolečinah zviha in sikajoč zbiže okrog sebe. Ko ne bi avstrijska vlada tako božala liberalizma, že davno bi bili zadobili enakopravnost Slovani. In če hočete, da vam povem še jeden vzrok tem nezdravim razmeram, je pač ta, da manjka čuta krščanske pravičnosti. In dokler se krščanstvo ne zaje prav v meso, toliko časa ne bode boljše. Morebiti se rane nekoliko zamažejo in zabrisejo, a ne zginejo, temveč pod obvezo ginejo še dalje, dokler ne razjedo celega trupla. Proč z liberalizmom in nam Slovonom zasije boljša doba!

Novo ministerstvo bede skušalo sicer v dogovoru z raznimi vodjami pridobiti si večino. Ali se bo to posrečilo baronu Gauču? Naloga njegova ni lahka in nihče ne ve, kako se stvar razmota in razvije. „Slovanska krščansko-narodna zveza“ je sklenila soglasno, da zveza ostane trdna tudi v prihodnje, kot zastopnica treh v Avstriji zapuščenih narodov; ostati hoče tudi v prihodnje v najozži zvezi z ostalimi klubi večine, ki so jednako sklenili, da hočejo neomajano vtrajati na podlagi načel, ki so bili izrečeni v adresi večine. Nasproti novi vladi se stališče pojasni, ko se razvidi, kak program razvije nova vlada in kje in kako si poišče parlamentarno večino. Mi ne odstopimo niti za las od svojih zahtev, in če bi nova vlada hotela preko nas preiti na dnevni red, potem nas najde združene v opoziciji, kakor je dobro povedal dr. Šusteršič na vseslovenskem shodu: „Ne bomo preoptimistični, bodimo na vse pripravljeni, pripravljeni tudi na večletno in najstrožjo opozicijo!“

Razgled po svetu.

Letos sešli so se poslanci, ki obravnavajo zadeve, tičeče se obeh državnih polovic, na Dunaju. Dne 17. nov. vsprejel jih je presvetli cesar ter je pri tej priliki s posameznimi odposlanci kaj spregovoril. Ko je naš poslanec dr. Šusteršič povedal, da zastopa kmečke občine ljubljanske okolice, vprašal je cesar, ali je zadnji letošnji potres napravil kaj škode? Na to cesarjevo vprašanje odgovori dr. Šusteršič, da je napravil precej škode. Konečno vpraša cesar: Ali pridno zidajo v Ljubljani? Dr. Šusteršič odgovori, da se mnogo zida in popravlja. Tako vidimo, da presvetli cesar prav po očetovsko skrbi za svoje dežele. Zato se pa že veselimo prihodnjega leta, ko bo poteklo 50 let, odkar cesar vlada. Tedaj bomo zopet pokazali, kako ljubijo in spo-

štujejo Slovenci svojega vladarja. Prosimo Boga, da nam še ohrani cesarja mnogo let.

Prvi avstrijski poljedelaki shod obhvel se je prav dobro. Vseh kmečkih udeležencev bilo je blizu 3000. Med njimi več slovenskih kmečkih odposlancev s Kranjskega, Koroškega in Štajerskega ter nekaj slovenskih državnih poslancev. Sprejelo se je več važnih in pomenljivih resolucij in upati smemo, da ne bo brez uspeha.

Znabiti je komu dragih bravcev Domoljubovih še v spominu, kako so se Ogrci branili Bosne in Hercegovine, ko so jo hoteli Avstrijci posesti in narediti mir. Zdaj pa, ko je avstrijska vlada to deželo nekoliko uredila, bi pa Mažari gospodarili radi sami. No, navi-

hani so ti tiči. Avstrija naj jim plačuje stroške, oni pa bi lepo ukazovali. Zdaj so si namreč zamislili Mažari, da bi bilo zanje dobro, ako se morajo bosanski otroci učiti mažarski jezik, tako bi blaženi mažarski nadvladi prirasli dve lepi deželi. Toda predno bodo mogli to izesti, ustavilo se bo slovansko prebivalstvo temu nasilju. Čudno to: Slovan, povsodi teptan; peslaja po svoje, mačka mijavka po svoje. ptiči žvrgolé vsak svojo, le nam Slovanom hočejo prepovedati govoriti v lepem materinem jeziku, nas hočejo po sili odtrgati domu in rodu. O, krivica!

Jeden glavnih vzrokov, da si je *socijalna demokracija* na Nemškem tako zelo opomogla, je tam vladajoča protestantska vera. To je te dni izjavil nemški socijalistični vodja Bebel na nekem shodu. Rekel je, da so se protestantizma ali Lutrove vere oklenili takoj vsi mogotci, ko se je Luter postavil na stran knezov in grofov. Drugače je pa s katoličanstvom. Katoliška cerkev je takoj spoznala, da se mora okleniti vseh stanov ljudstva. Papež Leon XIII. je rekel nekoč: Potrebno je, da se potegne cerkev za delavca in njegove pravice. Vseled takega postopanja katoliške duhovščine, ki si zna pridobiti srca delavcev, si tudi socijalna demokracija v čisto katoliških deželah ne more priboriti toliko tal, kakor v deželah, kjer imajo Lutrovo vero. Konečno je vzkliknil Bebel: »Protestantska duhovščina naj le seje tako dalje, saj zela ona ne bo, ampak socijalni demokrati.« — Sedaj šele prav dobro razumemo, zakaj socijalni demokrati tako strastno sovražijo katoliške duhovnike, ker skrbijo v resnici za delavca.

Ker smo se v *Nemčiji*, pomudimo se še malo tu. Neki imeniten gospod v državi bil je v Rimu in pri tej priliki tudi pri papežu in sicer skoro tri četrt ure. Nemški listi so vse krizem ugibali, kaj sta pač govorila, a pravega vedel ni nihče. Pač pa so se hudovali nad onim gospodom in nad papežem, a sami niso vedeli zakaj. Protestantki gospodi je papež zelo v zelodcu in zato so bili veseli, da so se mogli zopet nekoliko razjeziti. — Sredi pretečenega meseca prisegli so vojaški novinci slovesno cesarju zvestobo. Sam cesar Viljem, ki rad govori pri takih prilikah, je bil navzoč ter po prisegi opomnil vojsake, naj bodo dobri kristijani; kdor ni dober kristijan, ne more biti dober vojak. Trdno naj se drže svoje vere, zaupajo v Boga, ki svojih nikdar ne zapusti. Potem bo armada kva svoji nalogi, v vojski in v miru, proti notranjemu in zunanemu sovražniku. Ni je z lepa nemški cesar take resnice povedal. Toda pripomniti pa moramo, da vera ni potrebna samo vojakom, ampak tudi drugim, visjim in nižjim. Vera ni samo stvarilo za neporedne in podložnike, ampak za vsakega.

Sicer naj pa nemški cesar še tolikrat pripozna, da je vera najboljšo orožje zoper soc. demokrate, ne pomaga nič, dokler on sam ne bo nehal metati polena veri pod noge. Misliti namreč: Dokler jezuitov ne pusti v svoje cesarstvo, mu ne verjamemo dosti. Kajti ravno ti bi prav posebno poživili krščanskega duha. — Nemška vlada celo naravnost spoštriva katoličanstvo. Zahteva bo namreč v pruskem deželnem zboru 60 milj. goldinarjev, da pokupi z njimi poljska posestva in tam naseli Nemce. Poljaki so katoličani, Nemci večinoma protestantje. Torej je namen pruske vlade: Poljakom vzeti vero in narodnost. Pripomniti pa moramo, da bodo plačali teh 60 milijonov i katoličani i protestantje i Nemci i Poljaki — pri davkih. Lepa ta pravičnost in poštenost!

Na *Francoskem* napravili bodo postavo, ki bo vsem katoliškim dobrodelnim napravam, n. pr. bolnišnicam, sirotišnicam itd. vzela premoženje. Seveda so katoličani hudo prizadeti, če se to zviši. Jedno korist imajo potem Francozi od tega: manj poštenjakov, pa več lumpov, prekucuhov, anarhistov in kar je še druge take golazni. Če Francozi mislijo svojjo državo prenaraditi v veliko kaznilnico in ječo, potem je to najboljša pot, po kateri so sedaj začeli hoditi franceski gospodarji francoske države.

V *Belgiji* bodo ob kratkem volitve za državni zbor. Najbolj si bodo v laseh katoličanje in socijalni demokratje. Tem je upanje na velike pridobitve splavalo po vodi, ker je belgijsko ljudstvo spoznalo, da so ti rudeči preroki skozi in skozi sami goljufi in sleparji. Katoliški poslanci imeli bodo na vsak način v zbornici večino.

Irot, katoličanje, trpeli so silno mnogo pod angleško vlado. Toda zdaj se jim svita upanje, da dobé več prostosti. Prav privoščiti jim jo moramo, ker ni z lepa kak narod toliko pretrpel za svojo vero.

Španiji gre trda za denar. Dolgotrajna vojska je izpraznila državne blagajnice in zdaj mora gledati Španija, kje dobi še kaj na upanje. Rotšild, znani bogati žid, bo menda posodil 50 milijonov goldinarjev. V zastavo mu bo pa morala Španija prepustiti bogate rudnike za živo srebro. Pa pravijo, da ni denar sveta vladar!

Turčija bi se bila kmalu silno zamerila naši državi. Turki so namreč nekega avstrijskega podložnika obdolžili, da je prijatelj upornih Armencev in da jim pomaga, kjer more. Potem so ga pa celo pregnali in onečastili avstrijsko zastavo. A Avstrija je zahtevala, da Turčija skaže čast avstrijski zastavi in omisla uradnike, ki so to zakrivali, kaznuje. Sultan je to takoj storil.

Dopisi.

iz Voulc. Blagoslovljanje nove cerkve. — »Hvala bod' Gospod' Bogu! ta hvalospjev se je slovesno razlegel na zahvaljeno nedeljo v Vodlicah, ko smo prvičrat

obhajali službo božjo v novi farni cerkvi. Slovesnost sicer ni bila sijajna, pa toliko bolj ginfjiva. Posebno ginfjivo je bilo, ko so po cerkvenem blagoslovljanju viso-

kočast, g. dekan in kanonik J. Oblak prenesli sv. Rešnje Telo iz njegovega dosedanega šotora, male kapelice, v veličasino, res krasno zidano cerkev. Ljudje so kar trepetali od veselja, da bodo več ko po dveletnem presledku zopet molili svojega Boga v dostojnem hramu božjem. Komaj so duhovniki svetim Rešnjim Telesom stopili v cerkev, vsuli so se ljudje za njimi in v hipu je bila lepa in prostorna cerkev natlačeno polna vernega ljudstva. Mislim in čutom, ki so nas vse navdajali v tem slovesnem trenutku, dal je izraz veleč. g. slavnostni govornik generaldefinitor P. Konstantin Luzer, ki je v izbornem govoru opisal pomen današnjega dne. S slovesno sv. mašo, ki je temu govoru sledila in katero so darovali visokočast. g. dekan kamniški, se je slovesnost blagoslovljenja dostojno završila. — Radoveden bo še morda marsikdo, v koliko je cerkev dodelana? Zunanjsčina je vsa gotova, notranje oprave še skoro ni nič. Spovednice so ostale stare, ker so dobro ohranjene, drugo bo moralo biti vse novo. — Naposled izrekamo najpristronejšo zahvalo vsem, ki so kaj pripomogli k dovršitvi krasne zgradbe. Vsemogočni naj jim bo plačnik!

Z Gorenjskega, dne 29. novembra. (Zgodovinska drobtinica o konsumnih društvih.) Ker se v novejšem času po mestih in na deželi ustanavljajo konsumna društva, pové naj »Domoljub«, da so dne 25. jul. 1869 ustanovili v Stražišču konsumno društvo, pač prvo na deželi, če ne celo na vsem Kranjskem. Bil je nadpolni in skušeni Janko Jugovec iz prve trgovske hiše v Stražišču, ki je sitarjem nasvetoval, naj si napravijo konsumno društvo, polagoma sezidajo svoje skladišče s prodajalnico ter si tako nekako združeno pomagajo do boljšega stanja. Najeli so si prodajalnico. Početkom je bilo 66 delnic menda po 20 glđ. a pristopilo je kmalu še več delavskih družin zraven. Društvo se je lepo razvijalo. Toda dve leti potem umrje mladi mož, ki je društvu priskrboval blago iz prvega vira. Z njegovo smrtjo je jelo hirati tudi življenje tako koristnemu društvu. Polagoma se je pridružila zavist in budalost nekaterih, nič več niso hoteli spoznati, da sebi delajo dobiček, ako kupujejo v konsumni prodajalnici. Zasepljeni in našuntani, hodili so rajše kupovat v kranjske prodajalnice. Tako je društvo razpadlo v neizmerno škodo potomcem. Dandanes samo konsumna knjiga se priča, da je konsumno društvo v Stražišču jedenkrat — bilo, in kateri možje so mu načelovali, priča tudi e resničnosti slovenskega pregovora: Sloga jači, nesloga tlači.

Stražiščan.

Iz Gradca, 28. nov. (Izbruhi nemške zdivjanosti.) Nemški državnozbornski heilöti so dosegli svoj namen, ljudstvo jih je začelo posnemati. O izgrelih, ki se dogajajo vsak časa v prestolnici, dobite od drugod poročilo, jaz hočem samo na kratko opisati zadnjih dnij dogodke, ki se vrše v Gradcu, — „in der deutschbesten Stadt der Deutschen“. — Glasilo skrajnih nemškonacionalnih zagrizencev, „Grazer Tagblattu“, pa tudi židovski „Tagespost“ se je z slobnim pretiravanjem dogodkov v abornici in povsem lažnjivimi poročili posrečilo graško

itak šovinistično prebivalstvo tolikan; vsuemiriti, da je priredilo v petek zvečer hrupno demonstracijo pod vodstvom nemškega dijaštva. Bilo je mnogo krika in vika, psovanja in zabavljanja, a do resnih posledic vendar ni prišlo. Nekaj oseb je bilo lahko ranjenih, precej (čez 30) zaprtih, uredništvom „Volksblatta“ in „Extrablatta“ in „Sonntagsbota“ so okna pobili in vrata poškodovali, a ko so prišli Bošnjaki in dragoncei, razpršila se je množica po triurnem obotavljanju. Nemški dijaki pa še niso bili zadovoljni in so ad maiorem Germaniae gloriam razbili okna restavracije Slovenca Kavbeta. V soboto zjutraj je demonstriralo nemško dijaštvo na tehnik in na vseučilišču. Vseučiliščni rektor se je modro skrtil, mesto da bi bil razgrajače zapodil iz avle ali jih vsaj resno opomnil. Splošna razburjenost je vladala v soboto popoldne v mestu, listi so hujkali ljudstvo, mesto mirili, le v toliko so ga svarili, naj pač demonstruje na postaven način. — Težko je demonstrirati, a pri vsem tem ostati na postavnih tleh. Proti večeru se je zbrala velika masa dijakov in delavcev v gospodski ulici ter začela prepevati nemške nacionalne, pa tudi socialno demokratične pesni. Mestna policija bi bila kaj lahko zadušila demonstracijo v kali, a ni se ganila. Mirno je gledala, da je množica naraščala in začela divjati. Najprej so slovesno zažgali Badenijevo podobo, potem so izdali parelo, vse, kar je katoliškega, uničiti. Hoteli so napasti „Stainzerhof“ (uredništvo katoliškega „Volksblatta“) a močna straža jim je nameru preprečila. Voditelju tukajšnjih kršč. socialistov, mestnemu odborniku Vollenhalsu, so pobili okna, socialni demokratje so hoteli razrušiti kršč. socialistov dom („Arbeiterheim“) in oropati nunski samostan, toda vojaštvo jih je s silo nazaj pognalo. V župnišču mestne cerkve v gosposki ulici so pobili okna, a ko so prišli policaji med razljučeni mob, da bi najhujše razgrajalce priprli, naklestili so jih socialisti neusmiljeno. Med kričači, ki so preprosti ljud hujkali in ščuvali, so se posebno odlikovali italijanski dijaki, kateri jedini so vpili: „Nieder mit den Slaven!“ dasi jih je skoro polovica sinov slovenskih roditeljev! Videč, da je ljudstvo dovolj nahujskano, umaknili so se nemški in italijanski dijaki-junaki s pozorišča in velikodušno prepustili posledice zdivjanosti nevednemu ljudstvu samemu. Ko so hoteli Bošnjaki razgnati demonstrante, vsprejela jih je fanatizovana druhal s psovkami in kamenjem. Skoro povsod se je umaknila množica nastavljenim bajonetom, samo v „Murgasse“ morali so vojaki spustiti jedno salvo. Skoro vse krogle so frčale v zrak ali se zadirale v stene, samo dve sta zadeli dva delavca, ki sta na mestu obležala, jeden mrtev, drugi smrtno ranjen, a ranjenih je bilo več ljudij s krogli, bajoneti in kopiti. Prijavljenih ranjencev je okolo trideset, a v istini jih mora biti najmanj trikrat toliko. — Z'asti eskadron slovenskih dragoncev je kaj čvrsto udrhal po glavah in hrbtih; danes se vidi po mestu polno obvezanih — mučnikov. Skupnemu delovanju jednega batalijona Bošnjakov, nekaj kompanij Belgijcev, jednega batalijona sedmega pešpolka in eskadron dragoncev se je posrečilo ob 2. po polnoči napraviti popoln mir. Danes

zjutraj so dijaki spet začeli z demonstracijo na vseučilišču. Rektor prof. Tanner jim ni prepovedal ali vsaj odsvetoval demonstracije, le v toliko jih je opomnil, naj si varujejo kožo. Po teh besedah obodreni so korakali nemški dijaki v park, kjer je svirala vojaška godba Bošnjakov, ter jo začeli nesaravno izzivati. Bošnjaki so potegnili sablje in začeli neusmiljeno mahati po trdih nemških buticah in odšli. Mestni župan, dr. Graf, je danes izdal oklice na graško prebivalstvo, naj vendar miruje, ker nemštvu itak ne koristi z demonstracijami; sicer bo pomoral stopati z najstrožjimi sredstvi. Vendar se zbira

ljudstvo v žedanje večjem številu. Trije batalijoni pešcev in dragonci so postavljeni na važnejših postojankah, toda vznemirjenost in arditost narašča. Ravnokar (ob 5.) je dal nabiti župan lepake s sledečim besedilom: „Brzojavka Graški Tagesposti z Dunaja. — Po dveh urnem posvetovanji je vsprejel cesar ostavko vsega ministerstva in pooblastil barona Gautscha, naj sestavi nov kabinet“. Ljudstvo od početka ni verjelo. Kopa se je prepričalo o istinitosti, je bilo naenkrat vse mesto razsvetljeno.

Listek.

Očetova poslednja volja.

Spisal Pivčan.

(Konec.)

Tako je prišel Mihel v mesto, prebil nekaj let v prodajalni z mešanim blagom in začel s pomočjo očeta kupčijo na svojo roko.

Kmalu se je pokazalo, da je naš mladi kupec izmed vsega računstva najbolj naučil se deljenja. Tako neumno in nespametno je ravnal in kupčeval, da je bil kmalu ob ves denar in ves zaup. Sprva ga je še zalagal oče, a ko se sin le ni hotel poboljšati, dejal je stari:

„Mihel, sedaj imam dovolj!“

Ker ni vedel neposlušni sin drugače se znositi nad takim ravnanjem, očital je Markonu, zakaj ga je silil v to »beračijo«. Starega so seveda take besede zbudile v dno srca in dolgo časa ni hotel ničesar vedeti o sinu.

„Moral me bo poslušati, moral bo poiskati še marsikak bankovec v omari, če me noče imeti v kaznilnici“, kričal je Mihel, ko je prejel nazaj poslednje pismo — neodpečateno.

Od tega časa je bil Mihel popolnoma izgubljen. Prišel je ob svoje dobro ime, zapravljal vse imetje, a izgubil tudi še kaj več — roko svoje zaročenke. Ko je čula Lucija o Mihelu samo slabe reči in se tudi sama prepričala o njegovem razuzdanem življenju, sklenila je sicer s potrjim srcem, vendar odločno, da se ga hoče ogibati, kolikor mogoče. Toliko bolj jej je pa jelo biti sroče za njegovega brata, poštenega in pridnega Franceta. Dočim se je Mihel vedno bolj pogrezal v hudo-bije, seznanili sta se te dve sroci vedno bolj, dokler se nista združili v zakonu.

To zvedevši je žugal Mihel bratu celo s smrtjo, a stari je znal vso stvar poravnati in izgubljenega sinu spraviti s tem, da je posegel zopet v svojo omaro.

Take in jednake misli so rojile po glavi skrbni gospodinjji, ko je sedela sama v zgornji izbi in čakala moža.

Veter je bučal po dvorišču in tresel vežna vrata, tako da je bilo ubogo ženo res nazadnje strah.

Ale nekoč duri bolj zaskripljejo, nego po navadi, sliši se, kakor bi kdo odpiral.

„Kaj, ko bi bil vendar France“, reče Lucija sama pri sebi in privije luč.

Neko hojbo zasliši na dvorišču. Pod oknom nekdo težko sope, kakor bi nekaj vzdigoval.

„Moj Bog, kaj ko bi bili tatovi“, vikne žena in že hoče klicati na pomoč, kar se na pol priprto okno odpre in v cknju se prikaže bleda in zmrsena glava s krvavimi očmi.

Toliko da se ni Lucija zgrudila strahu na tla, le še njena krepka postava jej je dala toliko moči, da je zagrabila luč in vrata na trdo zaprši drvila po stopnicah navzdol. Toda nesreča! Na zadnji stopnici ovehne, tresoča roka jej strahu omahne in goreča luč jej pade v kup koruznega perja, ki se je sušilo v ognjišču.

Vsa zmešana se ne zmeni za to, temveč tišči le k vežnim vratom, katere z veliko silo odpre, se spodteče po dvorišču — še nekaj korakov — in pade nezavestna sredi dvorišča pod košato lipo.

V.

Nekaj minut pozneje je drdral po cesti iz trga voz. V njem je sedel France zamišljen in otožen, kajti slabo je opravil, slabeje nego si je bil mislil. Denarja ni mogel dobiti in ga ni mogel, saj toliko ne, kakor bi rad.

Nenadoma pristavi hlapec, ki je sedel zraven gospodarja, konje in zavpije:

„Poglejte vendar, naša hiša je vsa v ognju.“

France skoči ves prestrašen po koncu in vidi, kako sviga na strehi rudeč plamen. Hipoma je vse razsvetljeno — cesta, vas in okolica.

„Za božjo voljo, Marko, poženi!“ vikne obupno gospodar.

A konj ni mogel tako hitro stopati, kakor se je širil plamen. Ko je pridrdral voz do Markonovih, moral je obstati zunaj dvorišča, kajti radi prevelike vročine ni bilo mogoče blize.

„Vsi sveti božji pomagalci“, zažene France glas, skoči z voza in drvi kakor besen proti hišnim vratom.

Pod lipo, koje košate veje so bile že osmojene, se spodtakne ob človeško telo. Bila je Lucija, ki se je ob tako krepkem sunku zbudila iz nezvesti.

Prvo delo tedaj za nesrečnega Franceta je bilo, da je spravil Lucijo na varno mesto. Na to skoči pogumno skosi okno v sobo, kjer so spali otroci, in s pomočjo poslov, ki so se tudi zbudili na vse zadnje, bili so mali rešeni.

A bilo je to tudi vse, kar je bilo mogoče storiti. Neusmiljeni plamen se je polastil cele hiše. Privelo je kmalu polno ljudstva na kraj nesreče, poskušali so na vse načine pogasiti, a bilo je zastonj.

Lucija zre nepremično v plapolēči ogenj in nekaj zenskih jej podpira glavo. Na jedenkrat se vspne po koncu, prime moža za roko in zavpije s takim glasom, ki bi moral presuniti najtrše srce:

»Nekdo je še v hiši. V zgornji sobi. Videla sem ga — prišel je skozi okno. Pomagajte!«

A bilo je prepozno. Tresk! in cela streha se udere in visoko v zrak švigne rudeči plamen proti nebu.

V tem se zasliši za hišo na vrtu obupno ječanje. France, ki je bil vkljub tolikej nesreči in zmešnjavi povsod prvi, hiti za pogorišče. Nekaj časa posluša. Le prasketanje ognja se čuje. Ne traja dolgo, kar se zopet čuje stokanje. V tem se udere strop v hiši, plamen zaplapola in posveti po vsem vrtu. Tu opazi France človeka, ki se je zvijal za plotom. Hitro priskoči k njemu.

Kolikar je mogel razločiti v mrklem, požarnem svitu, vidi, da nesrečnik nima pokrivala. Lasje so vsi zmršeni, ožgani in namešani s krvjo. Nekov duh sine Francetu v nos in res, kmalu opazi, da tli pod njim obleka. Ker je nesrečnik obrnjen v ograjo, ne more ga takoj spoznati, sklone se tedaj čezenj, ta se obrne z glavo in ga milo pogleda.

»Mihel — ti?« zakliče France.

»France, brat moj, pomagaj! Kaj se ti res nič ne smilim?« spregovori Mihel s tihim, hropečim glasom in upre proseče svoje oči v brata.

France steče pred hišo in se vrne s posodo vode ter pogasi nesrečniku gorečo obleko.

Nakrat se zbere ob plotu polno ljudstva, ki polni radovednosti in sočutja opazujejo opeklega reveža.

France ga skuša vzdigniti na noge, a komaj se ga dotakne, zavpije oni, naj ga pusti, ker ga preveč boli — in zopet telebne vznak.

Za prvo silo prinese France nekaj iz ognja rešene posteljne obleke in mu podloži pod hrbet in vzglavje, na to stopi do dveh možakov, naj storé za božjo voljo to ljubav, da prinesó nosila in da pokličejo duhovnika, ki bi nesrečnika previdel za zadnjo pot.

Mihlu ni ušlo Francovo početje in ko se je ta vrnil nazaj k njemu, mu je začel govoriti s pretrganim glasom:

»Fran-ce, oh — kako si do-ber! Le po duhovnika — oh, le poj, da se še — spravim z Bogom. Oh — kako sem moral — biti tako — hudoben. — Radi svojega potepustva — sem moral — kakor ti je — znano v zapor. — Delati sem moral — tu ko črna zivina. — A ko sem zvedel — da sem zgubil — pravdo za — rajnina očetom — bil sem ves divji — in ni bilo mi — več mogoče ostati — v prisilni — delavnici. —

Predvčeranjim sem — ušel s tem, da — sem čuvaja pobil — na tla. Bežal — sem včeraj po noči — kar so je dalo in došel — nocoj to noč do — domače hiše — da bi se maščeval — nad teboj, nad — ženo — nad vsem. Na cesti pred — vasjo sem opazil — orožnika. Meneč, da zasleduje mene — sgrabim, pribežim na — dvorišče, lestvo — pristavim jo k oknu — in plamen v sobo. A pri tej priči — izgine Lucija z lučjo — ostanem sam v temi. Dolgo časa tavam — predno najdem sobna vrata — a groza — ko jih odprem — puhnem plamen vame. — Kaj storiti. — Skozi okno se nisem upal — bal sem se orožnika. — Ril sem v naslednjo čumnato — in tu na tihem zdel. — A plamen je dospel kmalu — skozi vrata v izbo — tako da nisem mogel — nazaj. Mrzla zona mi je — prešla vse ude — kajti začelo je — v sobi že goreti pohištvo. Poskušal sem odpreti — okence semkaj na vrt — a bilo je zadelano z — omrežjem. Že bi se bil kmalu zadušil z dimom — že sem čutil vročino plamena, — ki se je prijel čumnatinih vrat — in nisem si mogel pomagati. — V smrtni stiski poskusim še jedenkrat — potegnem z nadčloveško močjo — in omrežje se uda. Skočim skozi odprto okno — in zdajci se zgrudi streha na kup. Nekaj utrinkov me obrsne po glavi in hrbtu — na tla telebnem — in se komaj — splazim — do tega — plotu. Oh — moj Bog — kako me — vse boli. Oh, brat — — moj — odpusti. — Oh — —.

Preneha. Glas mu zastane. Možje z nosilnico pridejo ravnokar. Polegoma ga naložó na njo in nesó v četrto ure oddaljeno sosedno hišo. Skoro ob istem času pridejo od farne cerkve sem duhovnik z Najsvetajšim.

VI.

Drugi dan je naznanjal v trgu zvon, da se je zopet jeden preselil v oni svet. Umrl je Mihel, oni razbrzdani Mihel, ljubljeneč svojega rajnega očeta. A stoj — o mrtvih ničesar nego le dobro! Umrl je skesano, udan v božjo voljo, spravljen z vsem svetom. Ta se je pokazalo, da ni bil še tako popačen, kakor je sodil svet.

Minilo je nekaj tednov po oni strahni noči. France je sedel v tuji hiši ob postelji svoje bolne žene, ki jo je ona nezgoda tako prevzela, da ni mogla dolgo na noge. Pravila je mozu več nego jedenkrat, kako je bežala po stopnicah, kako jej je padla luč iz roke, a dalje ni vedela.

»Bodi Vsemogočni zahvaljen, da smo rešili male,« dejal je France ginjen, »drugo že prebolimo z božjo pomočjo.«

Po kratkem molku je še pristavil:

»Oče so tudi spravljeni z menoj, kajti oni strašni „sicer“ mi več ne zvemi po ušesih! Mihel sedaj ne potrebuje njih dedščine.«

»Bog se usmili njegove duše. Boš pa dal v ta namen za svete maše,« pristavi skrbna žena.

Kar vstopi v izbo delavec, ki je kopal na pogorišču, in naznanil, naj pride gospodar venkaj; videl bo nekaj posebnega, kar se je našlo v podrtinah.

S slutnjami, polnimi nade hiti France k napovedanemu mestu.

Zares! Zelesen zabojček so iskopali delavci pod stopnicami v vezi iz tal. Ko so ga odprli z veliko težavo, zalesketalo je golo, belo srebro: goldinarji, dvajsetice, petice; sem ter tja tudi kak zlat cekin — vse skupaj več tisoč vrednosti. Zraven je tical listič z napisom:

»S trudom in varčnostjo sem spravil toliko skupaj; kdor ne more zaslužiti in si pridobiti sam, naj tudi nima.

Lovro Markon.

Sedaj šele je bilo Francetu jasno, zakaj ni mogel stakniti v vsej zapuščini očetovej nič gotovine. In vendar

je bil rajni Markon na glasu kot mož, ki ima kaj pod palcom.

To je prokletstvo skopega oderuha, da ne privoščiti svojim otrokom, svojim ljubljencem — kajti tak je bil rajni Mihel v očeh svojega očeta — svojega mamona, četudi ga ne more odnesti seboj v grob,

Pri Markonovih je imela skoparija dobre nasledke, bolje nego jih ima po navadi ta ostudna strast pri ljudeh. Ko bi se dal stari pregovoriti in bi izročil svoje zaklade Mihelu, kateremu ni bilo nikoli dovolj, kje bi bilo sedaj že to srebro in zlato. Tako je lepo počivalo v zemlji, in nesreča je bila ona čarodejna šibica, ki je odkrila zaklad in pomogla brdko izkušeni družini do novega blagostanja in sreče.

Razgled po Slovenskem.

Umrl je dné 17. novembra Janez Golob, zupnik v Podbrezjah na Gorenjskem. Daleč proč od svojih ljubljenih faranov je izdihnil svojo dušo, v Trstu namreč, kamor je šel zadnje pomoči iskat proti svoji bolezní v grlu. Ikal je že popred zdravja pri najimenitnejših zdravnikih na Dunaji, a skoro vsi so trdili, da ni nič nevarnega. Septembra meseca so ga operirali v Ljubljani. Prišel je domu in imel še slabši glas ko poprej. Naposled je šel, kakor omenjeno, v Trst. Prerazali so mu vrat. Kakšne bolečine je preстал, ni dopovedati. »Tukrat sem si še-le živo predstavljal, kakšne bolečine je trpel naš Odrašenik«, pisal je po operaciji še sam svoji sestričini. Dné 17. t. m. pa je nenadoma izdihnil svojo dušo; iz Trsta je bil prepeljan na Gorenjsko in v Podbrezjah 20. novembra ob veliki udeležbi duhovščine in vernikov položen k zadnjemu počitku. Naj počiva blagi in zasluženi gospod v miru!

V Novem Mestu so advokati in notarji sklenili, da njih pisarne ob nedeljah praznujejo. Tako je vpeljano tudi po Koroskem; kedar pa pride na vrsto Ljubljana?

Slovenska kršč. socialna delavska »Zveza«. Pred kratkim izvoljeni odbor tega prepotrebnega, vsedelavskega društva se je nastopno sestavil: Načelnikom te »Zveze« je bil izvoljen g. Karol Polak, trgovec in posestnik, njegovim namestnikom č. g. Dr. Debevec, tajnikom g. Ivan Štef, njegovim namestnikom gosp. Ivan Jakopič, blagajnikom g. Henrik Zalesjak, namestnikom g. Mihael Mittermayr, knjižničarjema pa gg. Ivan Pip in Matija Golobič. — Novi, iz samih vnetih in vsestranske delavnih mež sestavljeni odbor prične takoj svoje delovanje in le zeleti je, da se oglasi kar največ rednih, podpornih in ustanovnih članov, ki bodo društvu čim preje pripomogli do njegovega namena. — Dné 28. novembra je imela »Zveza« svoj prvi zabavni in podučni večer, ki je bil dobro obiskan. Gospod kanonik Sušnik je v veliko zadovoljnost zbranega občinstva raspravljal o

predmetu: kaj je elektrika? Gosp. podpredsednik dr. Debevec je šaljivo in ob enem resno navduševal navzoče k pristopu »Zveze« in k nabiranju darov za novo zastavo. Povdarjal je tudi, dotikaje se razprave gospoda kanonika Sušnika o elektriki, da to še ni zadosti, ko bi nam svetila elektrika samo po ulicah in hišah, temveč da mora zasvetiti električna luč tudi po naših glavah in arohih, luč namreč trdnega verskega prepričanja in prave krščanske ljubezni. Bog živi mlado društvo!

Čebelarški shod, katerega je sklicala ces. kr. kmetijska družba, se je vršil 8. dné novembra ob precejšnji udeležbi čebelarjev, seveda le iz bolj bližnjih krajev, med tem ko so mnogi oddaljeni čebelarji pismeno in brzojavno pozdravili shod in se strinjali z namero, ustanoviti čebelarско društvo. — Po daljšem posvetovanju se je soglasno sklenilo, ustanoviti občno slovensko čebelarско društvo za vse pokrajine, koder prebivajo Slovenci, dalje, da naj udnina na leto znaša 1 gld. in da naj se izdaja čebelarški list kot mesečnik, katerega naj udje dobivajo brezplačno.

Nova Rajfajzenova hranilnica in posojilnica. Iz Domšal se poroča, da se je ondi zasnova hranilnica in posojilnica po Rajfajzenovem načinu.

Požari. V vasi Dučici sužumberške fače Radatovič je pogorelo šest gospodarjev. Zažgali so otroci, zakurivši pri svinjaku. — 18. novembra je pogorela v Gorenjih Tepah fare Polšnik dvema pvsestnikoma hiša s podom, kaščo in svinjakom. Zgorela je tudi krma za živino, mnogo zita in jednemu tudi skoraj ves živež za ljudi, drugemu tudi dve svinji, dve pa sta bili tako ožgani, da so ju morali takoj zaklati. Škode je obema 8500 gl. zavarovana sta skupaj za 1200 gld. — 17. novembra pogoreli so v Padežu zupnije St. Jarij pod Kumom trije gospodarji. — Dné 28. novembra pogorelo je na Homcu trije gospodarskih poslopj z vso krmo vred.

Železnica Trst-Kafanar. Zidanje te proge so dobili v roke italijanski podjetniki, ki so takoj sklenili naročiti

si delavcev iz italijanske Furlanije, a prebivalci iz okraja nove železnice so krvavo potrebni kakega zasluzka. Polaulanca Leginja in Spinčič usmili sta se teh trijancev, ki so pri volitvah zaslepljeni volili italijanske poslance, ter sta pri vladi zahtevala, da se mora pri tej železnici ozirati v prvi vrsti na domačine.

Ljudsko podjetje. V Biljah pri Gorici združilo se je nad 40 ubogih, a pridnih delavcev, ki si snujejo lastno opekarno. Začeli so že kopati in ilovico prirejati, na spomlad pa si sezidajo opekarno. Gotovo hvalevredno znamenje delavske vstrajnosti.

Zločin. Dne 16. novembra nakladal je kmet Janez Lamut z Griča pri Črnomlju v nekem gozdu drva. Ko se nekoliko odstrani od voza in se dolgo ne vrne, misli, da je odšel oče po drugi poti domov, in zato je vpregel ter odpeljal drva. Šele drugi dan so ga našli v bližini mrtvega, brez vsake vidne poškodbe. Pri raztelesenju pa so našli, da mu je krogla predrla prsa. Zločinca iščejo.

Orožne vaje za deželne brambovce za leto 1898. K orožnim vajam bodo sledeče leto pozvani deželni brambovci nastopnih letnikov: vse neposredno v deželno brambo uvrščeno moštvo letnikov 1897, 1894 in 1892, izimši one domobranci, ki so dovršili orožne vaje v skupni dobi nad 16 tednov; iz rezerve stalne armade v domobrambo premeščeno moštvo letnika 1887; dalje oni domobranci letnika 1893, ki se niso dovršili štirih orožnih vaj, letnika 1891 katerih dosežanje vaje ne znašajo 16 tednov, dalje letniki 1890, 1889, 1888, 1887 in 1886, katerih vaje ne presegajo 16 tednov, končno nadomestni rezervniki letnikov 1897, 1894, 1891, 1890 in 1887, izvzemši one zadnjih dveh letnikov, katerih dovršene vaje znašajo nad 8 tednov, letnika 1894 in 1892 ki se niso dopolnili 8 tednov, ter slednjič letnika 1896 in 1895 oni rezervniki, ki se niso dovršili prav nobene orožne vaje.

Potres je bil v Kamniku in okolici dne 22. nov. zjutraj ob polu 9. uri. Bil je močan a škode ni napravil.

Raznoterosti.

(Vera pri socijalnih demokratih — zasebna stvar.) Značilen je članek, v katerem socijalno-demokratski vodja Liebknecht v časniku »Der wahre Jakob« proslavlja svojega umrlega somišljenika Grillenbergerja. Zadržanja se tako le: »Nikakega križa ne postavim pred njegovo ime, kajti da se je umaknil krščanskemu križu, izročil je svoje telo čistečemu, žarečemu plamenu. Torej ne križa pred njegovo ime! V teh besedah je pač razlit ves strup, katerega nete socijalni demokrati proti krščanstvu. In vendar se dobé še slepci, ki verjamejo socijalnim demokratom, ki radi pripovedujejo, da je njim vera zasebna stvar.

(Pege na solncu vzrok mile zime.) Angleški zvezdoslovec Aleksander Mac Dowall dokazuje oprt na svoje opazovanje, da je vsled peg, ki se vidijo na solncu, za zahodno Evropo pričakovati milejše zime. Na drugi strani pa isti astronom dokazuje, da je poletje hladneje, ako ima solnce veliko peg in gorkeje, ako se opazuje na solncu malo peg. Te svoje trditve je Mac Dowall objavil v glasilu »Royal Meteorological Society«.

(Streljanje brez dima in peka. Iznajditelj smodnika, ki je bil vendar moder mož, bi sedaj komaj še spoznal prvotno svojo iznajdbo. Pred nekaj leti so iznašli smodnik brez dima, kar je precejšnja sprememba v vojni tehniki. Najnovejši vojaški strokovni listi naj Francoskem pa poročajo že o streljih brez plamena in poka. Prve poskuse so priredili pred kratkim v poskuševalnici tovarne v Hotchkiss-u pod vodstvom iznajditelja obersta Humberta; poskusi so se tako povoljno obnesli, da je sklenil francoski topničarski štab, da na se poskusi na državne stroške nadaljujejo. Ako bi iznajdba obveljala, bi bilo treba presneto temeljitega premisleka, predno bi prišlo do vojne. Bojišče bi postalo igrišče slepih misij, in hrupni, glasni vojni bog bi postal

tih morilen angelj. Iznajdba obersta Humberta je sicer popolnoma enostavna. Kaj povzroči plamen pri sedanjih puškah? Gotovo vnetljivi plinovi, ki gredo neposredno po strelu iz cevi. Odkod izvira glasni pok? Istotako vsled plinov, ki se naglo razširijo, kar povzroči močno zračno gibanje. Zapre naj se torej plinom izhod neposredno, ko je strel ostavil cev, uniči se njih življenska moč s kakim elastičnim odporom, potem pa se jih pusti, da polagoma iz postranskih odprtih izpuht — pa ne bo niti sluha o kakem plamenu ali poku. To je princip Humbertove naprave. Plini silijo se med svojim tekom v neki stranski prostor ter zapró s nekako zaklopnico odprtino cevi ravno v tistem hipu, ko je šel strel iz cevi. — Potem izpuhte plini na strani skozi majhno mrežico. — Če bo ugodne prve poskuse potrčila nadaljna izkušnja, tega seveda še ne vemo.

(»Fredericus secundus«.) V sedemletni vojski je kralj Friderik ubežal preganjajočim ga pandurom v samostan Kamenec v Šleziji, kjer ga je opat skril pred zasledovalci. »Stari Fric« tega opata ni pozabil, in kadar je pot nanesla mimo samostana, se je ondi vselej vstavil in vprašal opata, ako ima kako željo. Opat ni imel nikoli druge želje, razven da mu je tudi v prihodnje zagotovljena kraljeva milost. Tudi pri nasledniku tega opata se je kralj nekoč pomudil ter ga po svoji navadi vprašal, ako kaj želi od njega. Opat je dejal: Veličanstvo, včeraj nam je umrl samostanski brat, ki je bil izvrsten pevec-tenorist; prosil bi, ako nam Veličanstvo blagovoli oskrbeti družega. Kralju se je taka prošnja zdela smešna in dejal je: Dobro, jaz imam izvrstno tenorista, pošljem vam enega iz Landshuta. Tam je imel kralj veliko izrejevališče za mule in osle. Opat, ki o tem ni ničesar vedel, mu odgovori: Ker ste Veličanstvo tako milostni, da ste ušli naši prošnji, hočemo iz

hvaležnosti novega brata Veličanstvu na čast imenovati »Fredericus secundus« (Friderik drugi). Iznenaden vsled te navidezne surovosti gledal je kralj nekaj časa opata, potem pa zaklical vojniki: Naprezi! Potoma na voz pa je kralj mrmral sam seboj: »Tako pride, ako človek zbija neumne šale«.

(Koliko velja parnikova vožnja v Ameriko?) Nihče bi si ne mislil, kako silno veliko velja jedna vožnja navadnega velikega parnika, ki vozi popotnike iz Evrope v Ameriko. Iz nekega ameriškega časopisa povzamemo nekatere podrobnosti o tem, ki so jako zanimive. Vodnikov se računa na vsakem večjem parniku s kapitanom in častniki vred na 45 do 50. Poleg tega je še kakih 150 mož, ki imajo s stroji opraviti, in še 90 do 100 ljudij, ki opravljajo kuhinjska dela in ki strežejo popotnikom. Kapitan takega parnika ima navadno 3—5000 dolarjev letne plače; drugim nastavljenecem se izplača mesečno povprečno 10.000 dolarjev. Tudi kurivo ne velja malo; parnik »Compania« porabi vsak dan 500 ton oglja. Stroški za poprave in druge izdatke tudi niso neznatni. — Zavarovalnica sama zahteva za jeden parnik mesečno 50.000 dolarjev; več ko 1500 dolarjev velja vsak mesec olje in mazilo za stroje. Parnik »City of Rome« porabi za jedno samo vožnjo na hrani: 13.000 funtov govejega mesa, 5400 funtov koštrunovega mesa, 900 funtov jagnjetine, 400 funtov svinjskega in telečjega mesa, 2000 funtov svežih rib, 300 kokošij, 180 rac, 50 gosij, 90 puranov, 200 ruševcev, 30 košov zelenjave, 15 ton krompirja, 12.000 jaje, 1000 četrtnic mleka in 250 četrtnic smetane. — Stroški osemndnevne vožnje iz New-Yorka do Hamburga znašajo potemtakem do 100.000 glđ. — Precej denarja!

(Koliko je vreden mazinec?) Neki rokodelski pomočnik si je strl pri svojem delu mazinec na levi roki, da so mu ga morali odrezati. Zahteval je od okrajne blagajne rento, katero mu je blagajna začetkoma dala, a kmalu zopet odklonila, češ, da človek lahko dela, tudi če mazince nima. Državni zavarovalni urad pa je na pomočnikovo pritožbo odločil, da ima pravico zahtevati 10 odstotkov rente, ker je glede zmožnosti za ročna dela mazinec takoj za palcem in kazalcem.

(Prebivalstvo zemlje.) Po novih številih živi na zemlji 1535 milijonov ljudi. Na Evropo pride okroglo 378 milijonov, in od teh 28% na Rusijo, 26% pa na Avstro-Ogersko in Nemčijo.

(Kosciuszkotov konj.) Poljski junak Kosciuszko poslal je vojaka z darilom v mesto in sicer na svojem lastnem konju. Ko pride vojak nazaj, pravi: Gospod general, jaz več ne jezdim na vašem konju. Če mi tudi vašega mošnjička zraven ne daste, kajti kolkorkrat sva srečala kakega ubožca, je konj obstal in sicer za toliko časa, da sem obdaroval reveža, in ko nisem nič več imel, moral sem se tako vesti, kakor bi res kaj dajal.

(Najtežji človek), kar jih sedaj živi, je najbrže Svicar Kanonberg. Tehta namreč le 520 funtov ali 260 kg. Star je 44 let in je lastnik pivovarne. Visok je 1 m. 85 cm., čez stegna 1 m. 25 cm., čez meča 82 cm. in čez roke 58 cm. Kanonberg se ni bil nikdar bolan in je pri vsej debelosti še vedno zdrav. Ne je in ne pije nič več kakor drugi ljudje. Sedaj stanuje v Parizu, kjer ima svojo gostilno in pivovarno, ki je dobila po njem ime: »velikanova pivovarna«.

(Danski kralj in dvoboj.) Švedski kralj Karol IX. pozval je l. 1611. Kristijana IV. danskega kralja, na dvoboj z mečem. Za odgovor dobi pismo: »Mi kralj danski, naznanjamo Tebi, kralju švedskemu, da smo prejeli tvoj nesramni list. Da nam nudiš dvoboj, je naravnost smešno in nam priča, da za Tvoje možgane še niso minili pasji dnevi. Svetujemo Ti, da pokličeš zdravnika, ki naj Ti malo vredi možgane. Sram Te bilo, no-rec stari! To je naš odgovor. Dano v mestu Kalmaru 14. avg. 1611. Tako v 17. stl.

(Škilasti predsednik.) Na zatožni klopi sedi troje tatov. Predsednik sodišča, ki nekoliko škili, stavi prvemu izmed tatov vprašanje: »Kako vam je ime?« — Mislec, da velja vprašanje njemu, vstane drugi in odgovori: »Zovem se Janez Repnik!« Nevoljen odvrne predsednik drugemu, skilec na tretjega: »Molčite, saj ne vprašam vas!« Tu vstane tretji in pravi: »Saj jaz še zinil nisem, gospod predsednik!«

(Fino opisano.) Janko: »Aj, aj, odkod tvoje oteklo lice?« — Stanko: »Hm — no — to je žensko ročno delo.«

(Vojaška tovarišija.) Podčastnik: »Tovariši morajo biti med seboj postrežljivi. Kaj bi storili vi, Cvek, če bi vaš tovariš Puc kratko pred službo še ne bil jedel in svojih gumbov še ne osnažil?« — Cvek: »Pojedel bi njegovo kosilo, da on med tem lahko snazi.«

(Kaj je bolj pametno?) Slivar nasrkal se je novega vinca prav pošteno. Ko že pozno v noč kolovrati domov, je parkrat premeril cesto silno zmajaje z glavo, ki kar ni hotela po koncu stati. Kar mu pade klobuk v lužo. »O ti šmentana smola«, reče Slivar sam pri sebi. »Če klobuk pobrem, bom jaz na tleh, če sem pa jaz na tleh, kdo me bo pobral? Klobuk ne. Rajši vidim, da je klobuk na tleh, kot pa jaz.« In šel je gologlav domov.

(Majhna klobasa.) Mesar: »Kaj, morete li na tej klobasi kaj slabega dobiti?« — Kmetič: »Da, spile mi niso všeč.« Mesar: »I, vsaka klobasa ima dve spili.« — Kmetič: »Gotovo, samo preblizu skupaj ne smete biti.«

(Dobro povedal.) Mož, na jedno oko slep, sreča grbastega in pravi: »No, oča, kam pa nesete kramo?« Grbec pa ni jezika brzdal in mu reče brz: »Kam pa vi tako zgodaj greste, da še samo z jednim očesom gledate?«

Narodno gospodarstvo.

Še jedenkrat „Ljudska posojilnica v Ljubljani“. V „Domoljubu“ z dne 16. junija, št. 12, sem Vam pisal, kako naj nalagamo denar pri domačih zavodih. Omenil sem tudi „Ljudske posojilnice“ v Ljubljani, pri kateri je denar gotovo tako varno naložen, kakor pri drugih zavodih, če imajo tudi še tako visoko premoženje. Danes pa Vam podajam še nekaj števil in razlogov, ki pričajo, da ta najnovejši naš domači denarni zavod zasluži podpore vseh rodoljubov, zakaj denar, ondi naložen, ima gotovo tako varnost, kakor pri kranjski hranilnici, dobiček pa od zavoda ima vsa dežela, ne posamezniki, ne posamezni kraji. Evo Vam dokazov! Kaka je varnost pri ljudski posojilnici! Ljudska posojilnica ima sedaj hranilnih vlog okoli 592 000 gld., od bank pa ima najetih 32 000 gld., skupaj torej 624 000 gld., to so — da tako govorim — njeni dolгови, turjati pa ima posojil 558 000 gld. in naloženega v hranilnicah in bankah 92 000 gld. vkup turjatev 640 000 gld., in ako se odstejejo obresti hranilnim vlogam 10 000 gld., ostane prebitka 6000 gld. Dolгови, oziroma hranilne vloge so torej že popolnoma pokriti. Razven tega pa ima posojilnica 414 članov, kateri jamčejo za vse hranilne vloge z vsem svojim premoženjem neomejeno. Zanimivo je, koliko to pomeni v številkah: Med člani je nekaj trgovcev, tovarnarjev, velikih posestnikov in zasebnikov, ki so zelo premožni in imajo premoženja po 100 000, 150 000 in celo do 300 000 gld. Veliko je tudi takih, ki premorejo nad 20 000 gld., okoli 40 članov ima premoženja najmanj 1.500.000 gld. Dalje premore 60 članov najmanj 500.000 gld. in če se računi, da daljših 60 članov premore vsaki le po 1000 gld., znese to vkup 200 000 gld. Če ostalih 74 članov tudi prav nič ne jemljemo v poštev, moramo tudi še omeniti, da šteje „Zveza kranjskih posojilnic“ 40 članov - posojilnic, ki so razvrstene po celi deželi in ki so vse z neomejeno zavezo, deloma zelo

premožne, in ki vse kot člani „Ljudske posojilnice“ jamčejo kot take z vsem svojim premoženjem za vse dolžnosti „Ljudske posojilnice“. To daje pač velikansko jamstvo, v številkah najmanj 4.000 000 gld. „Ljudska posojilnica“ daje torej po svojih udih poročstva za 6.200.000 gld., dolžna pa je le 624 000 gld. Hranilne vloge so torej desetkrat pokrite, ali varnosti je za 1000 odstotkov. To je gotovo ogromno poročstvo, če se primerja, da imajo bogate hranilnice pokritja za 10 do 12 odstotkov. „Ljudska posojilnica“ pa ne zasluži pozornosti samo radi svojega jamstva, ampak tudi za to, ker je v resnici domači deželni denarni zavod, zakaj ona je središče denarnega in posojilnega prometa v deželi. Stiri deset hranilnic in posojilnic se je je oklenilo in vse vlagajo svoje denarje v „Ljudski posojilnici“ in nasprotno dobivajo denarja od nje na posodo v potrebi. Tako kroži naš denar po celi deželi v korist gospodarstva. Ljudska posojilnica torej pomaga, da se gospodarsko osvobojujemo, da bomo edenkrat sami gospodarji svojega denarja v deželi in da se obrača dobiček pri tem v naše lastne gospodarske namene. — Ljudska posojilnica v Ljubljani, Gradišče št. 1, obrestuje hranilne vloge po 4 gld. 50 kr. od 100 gld., ne da bi kaj odtegovala, ker plača rentni davek in druge troške iz svojega. Hranilne knjižice drugih hranilnic sprejema kot gotovi denar in računi obresti nepretrgano tako, da se s prenosom prav nič ne zgubi, temveč tečejo višje obresti. Tudi poštno troške plača sama in pošilja poštno-hranilnične položnice za vlaganje gotovine. Tako, kakor se more denar vsaki dan vložiti, se more tudi vsaki dan vzdigniti. — Po vsem tem „Domoljub“ z mirno vestjo lahko priporoča svojim čitateljem, da vlagajo svoj denar pri ljudski posojilnici v Ljubljani. Imeli bodo od tega sami največji dobiček.

Prihodnja številka „DOMOLJUBA“ izide dne 16. decembra 1897 zvečer.

Loterijske srečke.

Dunaj, 27. novembra:	57,	77	59,	22,	42.
Gradec, 27. novembra:	4,	67,	39	68,	84.
Trst, 20. novembra:	58	48	4,	68	7.
Ljubljana, 20. novembra:	9,	17	39,	30	80.

Učenca

sprejme

234 1—1

Franz Verheve,

kovaški mojster,

Martinova cesta št. 67 v Ljubljani.

Ljudska posojilnica,

v Ljubljani, Gradišče št. 1

Obresti za hranilne vloge 4 1/2 % brez odbitka.

200 8

804 1—1

Stanje dne 31. oktobra 1897.

(17mesečni obstanek.)

Posojila	gld. 558.720-80	Udev 414 z vplačanimi de-	
Naloženo pri hranilnicah,		leži	gld. 2.728—
bankah, poštni hranilnici			
in gotovine	gld. 82.000-53	Hranilnih vlog	625.435-29

Raifajsnovim posojilnicam posodila gld. 239.789-32.

Prometa v 10 mesecih, od 1. januarja do 31. oktobra 1897, gld. 2.814.290-32.

Stanarinske knjižice

za atranke
z uradne potrjenimi
deležbami hišnega
reda v slovenskem in
nemškem jeziku, z
razporedbo za vpla-
čevanje stanarine, vo-
dovodne in mestne
doklade, dobé se ka-
mad po 15 kr., 10
komadov vkup 1 gld. v

Katol. Tiskarni
v Ljubljani.

Tržne cene v Ljubljani.

1. decembra.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica m. st. . .	12	30	Špeh, povojen, kgr.	—	68
Rež,	8	20	Surovo maslo, . .	—	80
Ječmen,	6	30	Jajce, jedno . . .	—	3
Oves,	6	28	Mleko, liter . . .	—	10
Ajda,	8	80	Goveje meso kgr.	—	64
Proso,	7	50	Telečje	—	68
Koruz,	6	50	Svinjsko	—	56
Krompir,	9	60	Koštrunovo . . .	—	36
Leča hkl.	12	—	Pišanec	—	45
Grah,	12	—	Golob	—	17
Fizol,	10	—	Seno, 100 kgr. . .	1	78
Maslo kgr.	—	94	Slama,	1	70
Mast,	—	72	Drva trda, 4 kub. mtr.	7	—
Špeh, svež	—	60	» mehka	5	—

V vsakem pošteno-oddajnem okraji, v vsakej fari in po potrebi v vsakej občini, nastavi se razumna, delavna in zanesljiva oseba kot 104 10—9

zaupni mož, posredovalec

z dobrim in trajnim posredniškim služkom od nekega, mnogo let obstoječega avstrijskega podjetja prve vrste. Pisane ponudbe pod „V. u. G.“, Gradec, post. rest.

100 do 300 gld.

na meso lahke pošteno zaaluzi sleherni ter povsed brez sgube, ako hoče prodajati postavne depuščene srede in dravna plama.

Ponudbe na Ludevika Oesterreicher, Budapest VIII. Deutschegasse 8. 459 10-10 788 10-4

P X. zvezek : POVESTI

Andrej Kalan

izšel je ravnokar ter se dobi v komad 20 kr., po pošti 23 kr. v Katoliški Bukvarni in Tiskarni v Ljubljani. Tudi III., IV., V., VI., VII. in VIII. zvezek so še v zalogi.

Od vseh avstrijskih škefov potrjeni in od vis. c. kr. ministerstva za uk in bogoustanje pripušeni

mali, srednji in veliki

katekizem ali krščanski nauk

v slovenskem jeziku, kateri bode v rabi po avstrijskih ljudskih šolah od prihodnjega šolskega leta nadalje, je ravnokar izšel ter se dobiva

mali po 15 kr., srednji po 32 kr. in veliki po 40 kr.

v prodajalnici katol. tisk. društva v Ljubljani

(H. Ničman) Kopitarjeve ulice.

Prodajalec dobé primeren popust.

Sidro Liniment. Capsici compos.

231 21 iz lekarne Richter-jeve v Pragi

priznane izvrstno bolečine olajšujoče mazilo je dobiti posodica po 40 kr., 70 kr. in 1 gld. v vseh lekarnah. Zahteva naj se to sploh priljubljeno domače zdravilo kar kratko kot 707 39—6

Richter-jev liniment s „sidrom“

ter sprejme iz previdnosti le v steklenicah z znano varstveno marko „sidro“ kot pristno.

Richter-jeva lekarna
pri slatem levu v Pragi.

Marijacejski grenčec

(v trgovini popolnoma prost, sme ga torej prodajati vsak trgovec. Razprodajalec dobé najvišji popust. Plakati v vseh jezikih za reklamo se dobé zastoj.)

Okrepčujoč, okusen, poživljuječ, osvežujoč, v dijetličnem oziru blagodejen je

Želodčni liker najfinjšega

vonja (aroma) in najboljše ukusa, ne zoperno grenek, marveč prijetno pogreni. — Srečno izbrana sestava izredno dobrih, čistih zelišč, najvestnejša priprava z najboljšo podstavo alkohola omogoči prirejanje najizvrstnejšega želodčnega grenčeca, kateri krepi želodec in je potrjen po neštevilnih zahvalah. — Steklenica 20 kr., 6 stekl. 1 gld., 12 stekl. samo 3 gld. — Dobiva se v vseh prodajalnicah, toda pri nakupovanju: **Pozor!** Pristen in pravi ima varstveno znamko **Marijino Oelje**, katera je oblastveno vknjižena. Glavna zaloga:

Varstvena znamka.

Lekarna Trnóczy, Ljubljana, Kranjsko,

katera razpošilja — da se obžalstvo seznanj s pravim, pristnim blagom — najmanj 6 steklenic z obratno pošto po vseh delih sveta. 191 24—13

Oelz^{ova} kava

je najboljši in najčistejši primesek h kavi.

149 25—20

Čestite gospodinje!

Zahtevajte in kupujte to kavo!

Prodaja se v rdečih zavitkih z belim trakom ali pa v škatljah.

Med pija

Kathreiner

Kneippovo sladno kavo?

Vsak

kdor ljubi okusno kavo, hoče
zdrav ostati in si kaj prihraniti.

(180) 18

Na Najvišje povelje Nj. c. in kr. apostolskega veličanstva.

XIX. c. kr. državna loterija

za skupne vojaške dobrotne namene avstro-ogerske monarhije.

Ta denarna loterija — edina v Avstriji postavno
dopuščena — ima 7278 dobitkov v gotovem denarju
v skupnem znesku 341.684 kron.

Glavni dobitnik: 227 3

160.000 kron.

Za izplačanje jamči c. kr. loterijska dohodnija.

Zrebanje boče neprekosljivo 16. decembra 1897

Srečka stane 2 gl. avstr. velj.

Srečke se dobé pri oddelku za državno loterijo na Dunaju,
I., Riemergasse 7, v loterijskih kolekturah, tobačnih trafikah,
pri davčnih, poštah, brzojavnih in železničnih uradih, v me-
njalnicah itd. — Igralni načrti za kupovalce zastoj.

Srečke se razpošiljajo poštne prosto.

722 10-7 Vodstvo c. kr. državne loterije.

Koverti s firmo

priporoča

Katoliška Tiskarna

po nizke ceni.

Preobleke. Popravila.

L. Wikusch,

tovarna delnikov,
Ljubljana, Mostni trg 18.

Preobleke. Popravila.

170 18-17

Voznje karte in tovarni listi

v Ameriko

Kralj. belgijski poštni parnik

Red Star Linie iz Antverpna naravnost v

Novi Jork in Filadelfijo.

Koncesijonovano od visoke c. kr. avstrijske vlade.

Pojasnila daje radovoljno

koncesijonovana potovalna pisarna

194 12-11 **E. Schmarda**

v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 4.

Jedino pravi

Balsam

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju
varhu“ in tovarne farma-
cevtičnih preparatov

**A. Thierry-ja v Progradi
pri Rogatec-Slatini.**

Preskušan in potrjen od zdrav-
stvenih oblasti.

Najstareje, najpristneje,
najreelneje in najceneje
ljudsko domače zdravilo,
ki utoči prane in plučne boleti
kró v žolodcu itd. ter je vpra-
šno notranje in zunanje.

V znak pristnosti ob-
činstva pred ničvred-
nimi ponarejanji no-
sim od sedaj nadalje
to-le oblistveno regi-
strovano varstveno
znamko.

V znak pristnosti je zaprta vsaka
steklenica s srebrno kapico, v katero je vtisnjena moja
tvrda **Adolf Thierry**, lekarnar pri „angelju va-
rihu“. Vsak balzam, ki ne nosi zgoraj stoječe zelene ti-
skane varstvene znamke, naj se odkloni kot čim ceneje
tem nič vrednejo ponaredbo. Pazi naj se toraj vedno
natančno na zeleno varstveno znamko, kakor
zgoraj! Ponarejalci in posnemovalci svojega jedine pra-
vega balzama, kakor tudi prekupci nič vrednih ponare-
jenih, občinstvo varajočih drugih balzamev, zasledujem
najstrožje sodnijskim petom na podlagi zakona o var-
stvenih znamkah. Kjer se ne nahaja zaloga mojega
balzama, naj se naroči direktno in naslovi: Na
angelja varha lekarno **A. Thierryja v Pro-
gradi pri Rogatec-Slatini**. 12 malih ali 6 dvojnih
steklenic stane franko vsake avstro-ogerske poštne po-
staje 4 krone, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6
dvojnih steklenic 4 krone 60 vinarjev. Manj kot 12
majhnih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Raz-
pošilja se samo proti predplačilu ali poštenu povzetju.

Pazi naj se vedno natančno na zgorajšno
zeleno varstveno znamko, katero mora no-
siti v znak pristnosti vsaka steklenica.

Adolf Thierry, lekarnar

189 22 v Progradi pri Rogatec-Slatini. 896 80-25